

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАКАЗ

04.10.2013 № 2104/5

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
9 жовтня 2013 р.
за № 1730/24262

Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України

Відповідно до статей 21, 5 Закону України «Про нотаріат» НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила професійної етики нотаріусів України, що додаються.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства юстиції України від 14 березня 2013 року № 431/5 «Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15 березня 2013 року за № 424/22956.
3. Департаменту нотаріату та банкрутства (Чигвінцева Л.В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію відповідно до Указу Президента України від 03 жовтня 1992 року № 493 «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади».
4. Департаменту нотаріату та банкрутства (Чигвінцева Л.В.), начальникам головних управлінь юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, в областях, містах Києві та Севастополі забезпечити належне виконання цього наказу.
5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на Департамент нотаріату та банкрутства (Чигвінцева Л.В.).

Міністр

О. Лукаш

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
юстиції України
04.10.2013 № 2104/5
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
9 жовтня 2013 р.
за № 1730/24262

ПРАВИЛА
професійної етики нотаріусів України

I. Загальні положення

Ці Правила розроблені відповідно до статті 5 Закону України «Про нотаріат» і визначають принципи професійної етики нотаріуса, якими нотаріус має керуватися у відносинах з державними органами, фізичними та юридичними особами, іншими нотаріусами.

II. Завдання

Завданнями цих Правил є:

забезпечення довіри суспільства та громадян до нотаріусів;

забезпечення ефективності виконання завдань і функцій органів нотаріату;

підвищення авторитету нотаріату та репутації нотаріусів;

розширення можливостей впливу громадськості на якість діяльності нотаріусів;

інформування фізичних та юридичних осіб про поведінку, яку вони мають право очікувати від нотаріусів.

III. Основні принципи професійної діяльності нотаріусів

Професійна поведінка нотаріусів України ґрунтується на таких основних принципах:

1. Незалежність.

Специфіка цілей і завдань нотаріату вимагає належне здійснення нотаріальної діяльності, максимальну незалежність нотаріуса, свободу від будь-якого впливу чи тиску та від неправомірного втручання у його діяльність.

З метою дотримання цього принципу в своїй професійній діяльності нотаріус зобов'язаний протистояти будь-яким незаконним спробам посягання на його незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, відстоюванні професійних прав та їхньому ефективному використанні в інтересах учасників нотаріального процесу.

Нотаріус зобов'язаний не допускати у своїй професійній діяльності компромісів, які негативно вплинули б на його професійний імідж, ставлячи за мету отримання благ від керівництва, органів державної влади, третіх осіб або учасників нотаріального процесу, якщо такі компроміси суперечать вимогам закону і перешкоджають належному наданню правової допомоги.

Нотаріус не повинен керуватися вказівками інших осіб стосовно змісту, форм, методів, послідовності та часу здійснення своїх професійних прав та обов'язків, якщо ці вказівки суперечать закону і його професійній уяві про оптимальний варіант виконання власних професійних дій.

2. Законність.

У своїй професійній діяльності нотаріус зобов'язаний дотримуватися чинного законодавства України, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципів

верховенства права та законності, застосовувати всі свої знання і професійну майстерність для належного захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Нотаріус не може давати фізичним і юридичним особам поради, свідомо спрямовані на скоєння ними правопорушень, або іншим чином умисно сприяти їхньому скоєнню.

Нотаріус у своїй професійній діяльності не має права вдаватися до засобів та методів, що суперечать чинному законодавству або цим Правилам.

3. Об'єктивність та неупередженість.

Нотаріус зобов'язаний здійснювати свою професійну діяльність відповідно до законодавства і принесеної присяги та бути неупередженим при вчиненні нотаріальних дій.

Нотаріус зобов'язаний приймати рішення і вчиняти дії неупереджено: не допускати при виконанні своїх обов'язків надання переваг або створення умов для надання переваг будь-яким особам, групам осіб за ознакою статі, раси, національної приналежності, мови, походження, майнового і посадового положення, місця проживання і відношення до релігії, переконань, належності до громадських об'єднань, професійної приналежності та за іншими ознаками, а також будь-яким юридичним особам, якщо інше не передбачено чинним законодавством України.

Нотаріус зобов'язаний не допускати можливості впливу особистих інтересів, інтересів зацікавлених осіб на виконання ним своїх обов'язків.

4. Конфіденційність.

Розголошення відомостей, що становлять нотаріальну таємницю, заборонено за будь-яких обставин, крім випадків, встановлених Законом України «Про нотаріат».

Дотримання принципу конфіденційності є необхідною і найважливішою передумовою довірчих відносин між нотаріусом та фізичними і юридичними особами. Збереження конфіденційності будь-якої інформації, отриманої нотаріусом від фізичних і юридичних осіб, а також про них або інших осіб у процесі здійснення нотаріальної діяльності, є правом нотаріуса у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком - щодо фізичних та юридичних осіб і тих осіб, кого ця інформація стосується.

Дія принципу конфіденційності не обмежена в часі.

Конфіденційність певної інформації, що охороняється згідно з правилами цього пункту, може бути відмінена тільки особою, зацікавленою в її дотриманні (або спадкоємцями такої фізичної особи чи правонаступниками юридичної особи), в письмовій або іншій зафіксованій формі.

Нотаріус зобов'язаний забезпечити розуміння і дотримання принципу конфіденційності та таємниці нотаріальних дій своїми помічниками (консультантами державної нотаріальної контори) та технічним персоналом.

Нотаріус зобов'язаний забезпечити такі умови зберігання документів, що знаходяться в його розпорядженні і містять конфіденційну інформацію, які виключають доступ до них сторонніх осіб, крім випадків, передбачених законодавством.

5. Добросовісність.

Зважаючи на суспільну значущість і складність професійних обов'язків нотаріуса, від нього вимагається високий рівень професійної підготовки, глибоке знання фундаментальних і спеціальних положень чинного законодавства, вміння застосовувати їх на практиці, опанування тактики, методів і процесуальних прийомів нотаріальної діяльності.

Нотаріус зобов'язаний надавати правову допомогу фізичним та юридичним особам компетентно і добросовісно, що передбачає знання відповідних норм права, наявність необхідного досвіду їх застосування.

Нотаріус має постійно працювати над вдосконаленням своїх знань і професійної майстерності, володіти достатньою для вчинення нотаріальних дій інформацією про зміни у чинному законодавстві.

Нотаріус повинен забезпечувати необхідний рівень компетентності своїх помічників (консультантів державної нотаріальної контори), технічного персоналу та інших осіб, що залучаються ним для виконання окремих робіт, шляхом постійного підвищення їх рівня кваліфікації.

6. Чесність.

У своїй професійній діяльності нотаріус повинен бути чесним і порядним; не вдаватися до омани, погроз, шантажу, підкупу, використання складних матеріальних чи особистих обставин інших осіб або інших протизаконних засобів для досягнення своїх професійних чи особистих цілей; поважати права, свободи, законні інтереси, честь, гідність, репутацію та почуття осіб, з якими він спілкується при здійсненні нотаріальної діяльності.

7. Повага до професії.

Усією своєю діяльністю і поведінкою нотаріус повинен стверджувати повагу до нотаріальної професії, її сутності і призначення, сприяти збереженню та підвищенню її престижу.

Цього принципу необхідно дотримуватися в усіх сферах діяльності нотаріуса: професійній, громадській, публічній тощо.

Нотаріус не повинен вчиняти дії, спрямовані на обмеження права особи, яка звернулася по вчинення нотаріальної дії, професійних прав нотаріуса, незалежності нотаріальної професії, підрив її престижу.

8. Культура поведінки.

Дбаючи про престиж своєї професії, нотаріус повинен забезпечувати високий рівень культури поведінки, поводитися гідно, стримано, тактовно, зберігати самоконтроль і витримку, мати пристойний зовнішній вигляд.

IV. Сумлінна професійна поведінка

1. Нотаріус зобов'язаний виконувати свої обов'язки згідно з принесеною присягою і завжди берегти чистоту високого звання нотаріуса.
2. Своєю діяльністю та поведінкою нотаріус зобов'язаний сприяти підвищенню позитивної громадської думки про професію нотаріуса, брати участь у розвитку правових відносин у суспільстві та забезпечувати законність у цивільно-правових відносинах.

V. Морально-етичні зобов'язання нотаріуса

1. Нотаріус має дотримуватися таких морально-етичних зобов'язань:

захищати інтереси людини, суспільства і держави, дотримуватися вимог закону;

сприяти утвердженню в суспільстві віри у закон і справедливість;

не вчиняти в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб дій, які могли б поставити під сумнів неупередженість і незалежність нотаріальної діяльності, скомпрометувати нотаріуса у суспільній думці, заподіяти шкоду авторитету професії нотаріуса;

ставитися до колег по юридичній професії в дусі поваги і доброзичливого співробітництва;

підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат у нотаріальній конторі і в нотаріальній спільноті в цілому, уникати проявів шкідливих звичок і особливостей поведінки, що можуть ображати людську гідність і негативно сприйматися суспільством;

постійно підвищувати свій професійний рівень, технічну компетентність, вивчати чинне законодавство і нотаріальну практику;

зберігати професійну таємницю;

нести повну особисту і майнову відповідальність за дотримання вимог законодавства;

забезпечувати у своїй діяльності високі критерії і вимоги культури спілкування, в будь-якій ситуації прагнути зберегти витримку й особисту гідність.

2. Нотаріус при виконанні професійних обов'язків не повинен допускати:

порушення без поважних причин встановленого режиму роботи нотаріальної контори, вимог до приміщення і технічного оснащення нотаріальної контори;

необґрунтованої відмови у виїзді до осіб, які звернулися по вчинення нотаріальних дій у випадках, передбачених законодавством;

відсутності на робочому місці у нотаріальній конторі без поважних причин;

передачі функцій зі вчинення нотаріальних дій співробітникам нотаріальної контори; передачі функцій щодо виконання технічних робіт, підготовки проектів документів, виготовлення оригіналів і копій, розмноження документів іншим особам, крім співробітників нотаріальної контори;

здійснення прийому відвідувачів у нетверезому стані, паління під час прийому без згоди відвідувачів чи інших проявів зневажливого ставлення до осіб, з якими нотаріусові доводиться взаємодіяти в процесі своєї професійної діяльності.

3. Нотаріус зобов'язаний усувати наслідки порушення ним правил сумлінної поведінки, у тому числі вживати заходів з відновлення суспільної довіри.

VI. Дії, що підривають професійну гідність нотаріуса

Діями, які підривають професійну гідність, визнаються:

настирливе і неодноразове нав'язування своїх професійних послуг;

надання юридичної допомоги шляхом шахрайських або інших незаконних дій;

вчинення або участь у вчиненні незаконних дій;

використання для особистих цілей грошей, цінних паперів, прийнятих на зберігання або вилучених під час вжиття заходів щодо охорони спадкового майна померлих громадян;

договори або домовленість з іншими, ніж практикуючий нотаріус, особами про розподіл або передачу коштів, одержаних за вчинення нотаріальних дій;

пияцтво та наркоманія;

аморальні дії по відношенню до своїх колег та представників інших юридичних професій.

VII. Конфлікт інтересів

1. Нотаріус не має права використовувати своє офіційне становище для невинновданого здобування особистої користі або особистої та фінансової користі для своєї сім'ї.

2. Нотаріус зобов'язаний запобігати виникненню конфлікту інтересів, а у разі виникнення конфлікту - вжити заходів з його врегулювання.

VIII. Відносини нотаріуса з особами, які до нього звернулися

1. Нотаріус зобов'язаний поважати право особи, щодо якої або за дорученням якої вчиняється нотаріальна дія, знайомитися з усіма необхідними документами, поданими для її вчинення.

2. Нотаріус зобов'язаний:

постійно підвищувати рівень своєї компетенції;

сумлінно і чесно діяти як неупереджений радник, утримуватися від втручання у власну професійну діяльність осіб з питань, що виходять за межі його професії та не пов'язані з характером їхнього звернення;

визнавати право особи консультиватися з питань вчинення нотаріальних дій у іншого нотаріуса чи в іншій компетентній особі;

утримуватися від виконання своїх обов'язків за умови чи обставин, що можуть загрожувати якості його послуг;

встановлювати довірливі взаємовідносини зі своїм клієнтом, проявляти терпіння, ввічливість та тактовність у відносинах з тими, з ким він взаємодіє в межах професійного та особистого кола спілкування, не допускаючи вияву неповаги до людей та до їхніх законних інтересів, а також дотримуватися культури мови, поведінки, зовнішнього вигляду;

не піддаватися тиску третіх осіб, впливу політичної кон'юнктури, суворо дотримуватися вимог законодавства та законних інтересів осіб, які до нього звернулися;

виконувати професійні обов'язки з урахуванням персонального підходу до клієнта;

з повагою ставитися до моральних цінностей і особистих переконань осіб, які до нього звертаються, враховуючи законні інтереси клієнта;

не вводити в оману щодо обов'язковості нотаріального посвідчення дій, що цього не потребують;

надавати особі, яка до нього звернулася, пояснення, необхідні для правильного розуміння та оцінки вчинюваної ним нотаріальної дії;

інформувати свого клієнта про природу дій, що вчинятимуться, про можливі правові наслідки, а також про особливості, властиві вчинюваній нотаріальній дії, та про обсяг дій, проведення яких є необхідним;

інформувати свого клієнта про розмір тарифу (плати) за вчинення нотаріальної дії.

3. Нотаріусові забороняється розподіляти отримані ним кошти за вчинені нотаріальні дії між особами, за участю яких або щодо яких нотаріальні дії вчинялися, або будь-якими іншими особами, які не перебувають з нотаріусом у трудових відносинах.

4. З посиланням на чинне законодавство нотаріус зобов'язаний пояснити особі, яка звернулася по вчинення нотаріальної дії, підстави та порядок нарахування державного мита (плати) за нотаріальну дію, що вчиняється.

IX. Відносини нотаріуса з іншими нотаріусами та нотаріальним співтовариством

1. Нотаріус зобов'язаний:

будувати свої відносини з колегами по професії на принципах поваги, довіри і професійної взаємодії, проявляти коректність і доброзичливість;

бути тактовним у ставленні до колег, інформуючи їх з питань, які можуть допомогти у їхній роботі, а також про потенційні професійні складнощі і про інші проблеми, що вимагають професійної солідарності;

оперативно і достовірно відповідати на запити та звернення своїх колег, що стосуються нотаріальної діяльності;

надавати допомогу і передавати професійний досвід молодим колегам у рамках корпоративної і професійної солідарності, турботи про престиж професії й авторитет усього нотаріального співтовариства;

уживати всіх доступних заходів з дотримання співробітниками нотаріальної контори вимог законодавства і морально-етичних принципів.

2. Нотаріус у своїх відносинах з колегами і нотаріальним співтовариством не має права:

характеризуючи свою кваліфікацію, принижувати професійну гідність і авторитет своїх колег;

вести недобросовісну конкуренцію;

монополізувати відповідну сферу нотаріальної діяльності чи роботу з особами, перешкоджаючи роботі інших нотаріусів;

займатися індивідуальною рекламою, у тому числі через засоби масової інформації, рекламувати себе і свою діяльність шляхом посилення на джерела, що не мають прямого відношення до нотаріальної діяльності (не є рекламою вказівки на місцезнаходження і режим роботи нотаріальної контори);

залучати осіб, які звернулися до нотаріальної контори, шляхом зниження встановлених тарифів, а також недобросовісних обіцянок щодо режиму і порядку роботи нотаріальної контори.

X. Поведінка нотаріуса у позаслужбовий час

Нотаріус як особа, наділена довірою і відповідальністю перед державою і суспільством, зобов'язаний:

дотримуватися норм етики та моралі;

утримуватися від будь-якої діяльності, здатної негативно вплинути на здійснення професійних обов'язків нотаріуса або викликати сумнів в його незалежності та об'єктивності, а також перешкоджати залученню членів родини до цієї діяльності;

утримуватися від вчинення дій, які можуть зашкодити професійній діяльності нотаріуса чи підірвати довіру та престиж професії в суспільстві;

перешкоджати впливу на нотаріуса у зв'язку із виконанням ним своїх професійних обов'язків і невідкладно інформувати про це компетентні правоохоронні органи.

XI. Рекламування та інформація про нотаріальну діяльність

1. Реклама щодо професійної діяльності нотаріуса може бути подана у вигляді візитної картки, в якій зазначаються прізвище, ім'я та по батькові нотаріуса, адреса нотаріальної контори, номери телефонів, факсу та електронна адреса.

2. Крім зазначеного, нотаріусом може надаватися така інформація:

відомості про те, в яких навчальних закладах нотаріус навчався, про отриману ним освіту, де він підвищував кваліфікацію;

про вчені та інші звання нотаріуса, нагороди, вчені праці, інші академічні заслуги і професійні досягнення нотаріуса; його членство в спілках, асоціаціях нотаріусів, участь у роботі їхніх органів;

дані про тривалість стажу роботи нотаріусом;

відомості про іноземні мови, якими володіє нотаріус.

3. Не може бути надана інформація, що стосується оціночних характеристик нотаріуса, відгуків інших осіб про роботу нотаріуса, порівнянь з іншими нотаріусами та їх критики.

Директор Департаменту
нотаріату та банкрутства

Л.В. Чигвінцева